

Zeitschrift: Mitteilungen der aargauischen Naturforschenden Gesellschaft
Herausgeber: Aargauische Naturforschende Gesellschaft
Band: 9 (1901)

Artikel: Bericht über die Erstellung einer Quellenkarte des Kantons Aargau
Autor: Mühlberg, F.
Anhang: Zusammenstellung der wichtigsten Ergebnisse der Arbeiten betreffend die Quellenkarte des Kanton Aargau
Autor: [s.n.]
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-171287>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 17.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Zusammenstellung der wichtigsten Ergebnisse der Arbeiten betreffend die Quellenkarte des Kantons Aargau.

Gemeinde	Mitarbeiter	Erhebungen betreffend die vorkommenden:										Erhebungen betreffend den Bezug des Wassers zum Trinken										Erhebungen betreffend den Wasserverbrauch															
		Quellen		Flüsse		Bäche		Weiherr		In andern Gemeinden angelegte Quellen		Wasserbedarf		nicht gefädte		gefädte		Sohle		Kleinwöhner		Bäche		Erhebungsjahr		Reservoir		Allgemeine Wasserversorgung		Häuser		Industrie		Erguss			
Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss m ³ p. Sec.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.	Zahl	Erguss Min.-Lit.				
Bezirk Aarau.																																					
Aarau ¹	Dr. F. Mühlberg	33	ca. 45000	41	28000	59	85,81	11	83500	4	3	25000	1900	7824	616	166	32	78000	26	53000	50	7	—	1894	70	8436	35000	476	197	3	197	3	197	3	197	3	
Berensstein	Jak. Hunziker, Lehrer	26	2600	18	1350	3	87,42	3	234	1	4	165	1895	394	777	240	7	330	17	194	40	—	—	1894	300	25	274	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Buchs	W. Holliger, Sem.-Lehrer, Wettingen	3	—	5	164	40	—	—	15000	—	—	—	1897	994	150	100	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dansburen	Oskar Schmidt, Ingenieur	16	13	28	200	—	—	—	—	—	—	—	1888	1030	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ernsbach	G. Frey, Lehrer	47	213	34	678	4	—	—	—	—	—	—	1888	1480	399	153	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ober-Entfelden	G. Kyburz, Fortbildungslehrer	27	114	19	236	78	—	—	37000	2	—	—	1888	1480	399	153	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gränichen	W. Holliger, Sem.-Lehrer, Wettingen	33	246	6	8	43	—	—	—	—	—	—	1888	1480	399	153	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hirschiwald	Schmid, Lehrer, Tamer, Lehrer	20	261	18	238	5	—	—	7750	2	—	—	1888	2639	570	400	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Küttigen	W. Holliger, Sem.-Lehrer, Wettingen	41	728	72	246	81	85,81	2	—	—	—	—	1895	1200	568	245	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Möhlen	J. Heiz, Lehrer	18	81000	1	80	4	—	—	80000	—	—	—	1895	520	191	103	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rohr	W. Holliger, Sem.-Lehrer, Wettingen	35	8000	19	2845	32	—	—	10000	—	—	—	1894	1600	590	270	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Suhr		377	136061	388	8727	412	—	—	—	7	7	2665	22264	4709	2477	118	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bezirk Baden.																																					
Baden	J. Frei, Bezirkslehrer	3	14	27	761	—	18	7	300	3	28	1600	1899	6000	297	115	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bellikon	G. Stoll, Bez.-Lehrer, Mellingen	20	240	14	152	3	—	—	—	—	—	—	1888	411	122	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bergdietikon	Ramth, Meyer, Lehrer	14	206	40	255	4	—	—	1350	—	—	—	1895	446	363	130	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Birmensdorf	G. Stoll, Bez.-Lehrer, Mellingen	20	6730	13	392	2	28	1	25	—	—	—	1888	950	280	115	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bubikon		1	30	7	20	4	—	—	—	—	—	—	1888	305	101	22	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dätwil	A. Hassler, Bezirkslehrer, Muri	—	—	4	87	15	—	—	—	—	—	—	1898	150	150	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dätwil-Rüthof	J. Müller, Lehrer	1	6	3	25	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
O.-Ehrendingen	Frey, Lehrer	12	43	23	77	7	—	—	161	1	—	—	1888	460	189	261	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
U.-Ehrendingen	Kalt, Lehrer	5	66	12	143	12	—	—	21000	—	—	—	1895	292	209	112	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Emmetbaden	Frey, J., Bezirkslehrer in Baden	—	—	11	430	—	18	2	2250	—	—	—	1899	900	40	15	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fislisbach	Stoll, G., Bezirkslehrer, Mellingen	8	49	11	184	—	—	—	50	—	—	—	1888	630	300	100	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zu übertragen																																					
		86	7384	425	2876	55	—	—	—	4	28	1600	10564	2051	352	71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

¹ Für das genaue Detail wird auf die bezügl. gedruckten Jahresberichte des Gemeinderates verwiesen. * Diese Zahl bezeichnet die Zahl der Anschlüsse an die Hauptleitung, die sowohl zu Brunnen mit laufendem Erguss als zu Mäusenbrunnen führen. * Außerdem bestehen 7 private Hydranten, die jedoch ebenfalls der öffentlichen Feuerwehr zur Verfügung stehen. * Darunter eine 17° C. warme Quelle im „Lorenzengrund“. * Außerdem mehrere ungegäderte warme Quellen im Limmattal und 15 gäderte 41—48° C. warme Quellen mit einem Erguss von 400—800 Min.-Lit. * Außerdem 2 gäderte 41—48° C. warme Quellen mit einem Erguss von 120—160 Min.-Lit.

Zusammenstellung der wichtigsten Ergebnisse der Arbeiten betreffend die Quellenkarte des Kantons Aargau.

Gemeinde	Mitarbeiter	Erhebungen betreffend die vorkommenden:										Erhebungen betreffend den Bezug des Wassers zum Trinken										Erhebungen betreffend den Wasserverbrauch																
		Quellen			Bäche			Flüsse			Sole			nicht gefädte			gefädte			aus andern			Wasserbedarf			Es benützen:			Allgemeine Wasserversorgung			öffentliche Wasserversorgung			Einzel-Wasserversorgung			
nicht gefädte			gefädte			Sole			Flüsse			Bäche			aus andern			Wasserbedarf			Es benützen:			Allgemeine Wasserversorgung			öffentliche Wasserversorgung			Einzel-Wasserversorgung								
Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.	Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.	Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.	Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.	Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.	Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.	Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.	Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.	Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.	Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.	Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.	Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.	Zahl	Min.-Jd.	Max.-Jd.
Bezirk Lenzburg (Fortsetzung). Übertrag																																						
Egliswil	Holliger, Dan., Lehrer	15	92	40	360	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fahrwangen	Kaufmann, J. U., Bez.-Lehrer, Seengen	2	2	11	18	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hendschiken	Thut, W., Lenzburg	10	80	5	81	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Holdersbank	" "	5	18	6	30	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hunzenschwil	Zabler, Forster	5	14	9	73	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lenzburg	Thut, W., Lenzburg	5	19	52	432	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Meisterschwanden	Kaufmann, J. U., Bez.-Lehrer	3	1	29	358	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Niederwilleg	Thut, Rektor, Lenzburg	3	12	13	89	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Niederlenz	Staufner, Gemeinderat	2	21	17	203	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Otnausingen	Thut, W., Lenzburg	3	240	8	378	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rettenswil	" "	1	184	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ruperswil	Döbeli, D., Bez.-Lehrer, Seon	3	111	47	329	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schafisheim	Burger, Holzhändler u. Wirt	10	111	47	329	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Seengen	Kaufmann, J. U., Bez.-Lehrer, Seengen	7	124	49	387	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Seon	Kaufmann, J. U., Bez.-Lehrer, Seengen	11	65	55	592	58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Staufen	Döbeli, D., Bez.-Lehrer	3	—	9	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tennwil	Furrer, Job., Lehrer	8	14	13	40	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Kaufmann, J. U., Seengen	147	1195	438	4377	257	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Summa	147	1195	438	4377	257	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bezirk Muri.																																						
Abitwil	Villiger, A., Lehrer	5	19	13	40	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Aristau	Beck, Friedr., Großrat, Muri	3	560	24	340	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Auw	Villiger, A. Htwiler, Gmütschreiber	14	135	30	270	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Benwil	Beck, Friedr.	—	—	39	1300	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Benzenschwil	" "	—	—	9	175	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bessenbüren	Schmidt, O., Ing.	1	6	4	16	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bezwil	" "	—	—	8	18	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bunzen	" "	—	—	1	8	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Butwil	Beck, Friedr.	2	—	13	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		

1. Anmerkung. Die Sole in Abtwil sind seit Einführung der Wasserversorgung außer Gebrauch. Gilt auch für andere Gemeinden.

Zusammenfassung der Ergebnisse der Arbeiten betreffend die Quellenkarte des Kantons Aargau.

Bezirk	Erhebungen betreffend die vorkommenden:										Erhebungen betr. den Wasserbedarf				Erhebungen betreffend den Bezug des Wassers zum Trinken Es benutzen:						
	Quellen					Weiber		Aus andern Gemeinden zugeleitete Quellen			Jahr	Einwohner Zahl ¹	Quellen			Sode			Bäche		
	nicht gefaßte		gefaßte			Zahl	Zahl	Zahl	Erguß Min.-Lit.	Erguß Min.-Lit.			Einwohner Zahl	Minimal-Erguß Min.-Lit.	Zahl	Einwohner Zahl	Minimal-Erguß Min.-Lit.	Zahl	Einwohner Zahl	Minimal-Erguß Min.-Lit.	Zahl
	Zahl	Minimal-Erguß Min.-Lit.	Zahl	Minimal-Erguß Min.-Lit.	Zahl						Minimal-Erguß Min.-Lit.	Zahl									
Aarau	377	136061	388	8727	413	7	2665	1900	23335	126	34	247	18014	367	8262	2590	292	183			
Baden	328	12143	723	7407	168	13	1660	1900	28096	119	7	4	17173	211	2554	478	79	1118			
Bremgarten	359	4879	417	4330	946	6	200	1900	18729	292	27	370	9203	377	2233	8643	931	637			
Brugg	298	3495	354	7391	323	24	116	1900	17051	125	13	213	13704	329	5474	2401	300	21			
Kulm	335	5943	1191	9815	187	7	—	1900	19933	178	29	530	17211	975	9731	1355	176	455			
Laufenburg	303	6848	216	6837	111	5	500	1900	13399	163	28	410	11772	206	6796	1427	227	46			
Lenzburg	147	1195	438	4377	257	10	—	1900	18248	164	9	1074	16369	369	4990	1831	241	145			
Muri	101	1832	340	4798	809	28	—	1900	13409	—	—	—	7370	353	4498	4624	228	—			
Rheinfelden	132	8534	187	3428	99	4	—	1900	12679	102	10	1140	9824	175	3345	886	79	—			
Zofingen	353	3922	1046	8449	509	19	60	—	28696	310	56	410	15989	1008	8407	2994	373	84			
Zurzach	184	3675	184	3238	152	7	—	—	12885	106	10	251	8074	185	3330	1832	166	18			
Summa	2977	186527	5484	68797	3974	130	5201	—	206560	1685	223	4649	144703	4555	60130	29061	3960	2762			

¹ In dieser Schlußzusammenstellung sind die Einwohnerzahlen nach der Volkszählung von 1900 eingesetzt.